

et., Thinkstock

Zastosowanie kąpieli leczniczych

z użyciem szamponu zawierającego 3-proc. chlorheksydynę w różnych chorobach skóry

**dr n. wet. Dorota
Pomorska-Handwerker**

specjalista chorób psów i kotów w Lubelskiej
Poliklinice Weterynaryjnej SC

Leczenie miejscowe jest bardzo ważnym elementem leczenia wszystkich chorób dermatologicznych. Może ono być stosowane samodzielnie lub jako leczenie wspomagające do leczenia ogólnoustrojowego.

Preparaty, które stosuje się na skórę, działają bezpośrednio w miejscu występowania problemu, przez co są bardzo skuteczne. Na rynku dostępnych jest wiele różnorodnych form produktów do stosowania na skórę, i są to: szampony, lotiony, pudry, kremy, maści, żele, pianki i preparaty *spot-on*. Uważa się jednak, że szamponoterapia jest najlepszą opcją terapeutyczną w przypadku, gdy zmiany występują w wielu miejscach lub są rozsiane i obejmują dużą część skóry. Szampony stosuje się również z powodzeniem u zwierząt, które mają tendencję do zlizywania innych preparatów stosowanych miejscowo (maści, kremów). Kąpiele w szamponie są również bardzo dobrym rozwiązaniem u psów o gęstej i długiej sierści, gdyż pozwalają na dotarcie składników czynnych nawet do najtrudniej dostępnych miejsc. Należy pamiętać, że szamponoterapia oprócz dostarczania substancji aktywnych (leczniczych) do skóry zapewnia również mechaniczne

usunięcie brudu, łoju, łusek, strupów, mikroorganizmów, a nawet alergenów, dzięki czemu znacznie skraca się czas leczenia. W leczeniu chorób skóry skrócenie czasu leczenia jest bardzo ważne, gdyż większość chorób leczy się bardzo długo. Duża część chorób skóry to choroby nieuleczalne i przewlekłe wymagające leczenia do końca życia zwierzęcia.

Kąpiel w wodzie niweluje nieprzyjemny zapach, poprawia wygląd skóry i włosów, a nawet zmniejsza świąd. Nowoczesne szampony nie działają wysuszająco i często zawierają substancje dodatkowo nawilżające i substancje lecznicze. Należy zawsze zalecać właściwie produkty weterynaryjne opracowane specjalnie do stosowania dla zwierząt, gdyż skóra psów ma różne pH od skóry ludzi. Skóra psów może reagować podrażnieniem lub nawet zmianami alergicznymi na zastosowanie szamponu przeznaczonego dla ludzi (nawet w przypadku szamponów ▶

▷ hipoalergicznym dla dzieci). Szamponoterapia jest w większości przypadków łatwa do przeprowadzenia, a przy prawidłowym doborze szamponu bardzo rzadko występują efekty uboczne w postaci podrażnień lub alergii kontaktowych. Kolejnym ważnym kryterium, które przemawia za zastosowaniem szamponu w przypadku np. ropnych zapaleń skóry, jest koszt leczenia. Leczenie takie będzie na pewno tańsze od leczenia antybiotykami w tabletkach, które trwa przeważnie kilka tygodni.

Jaki szampon wybrać?

Na rynku dostępnych jest obecnie wiele różnorodnych szamponów. Zarówno lekarze weterynarii, jak i technicy weterynarii oraz personel pomocniczy mogą mieć problem z doбором odpowiedniego szamponu do danego problemu dermatologicznego. Dlatego w przypadku wątpliwości należy skonsultować się z lekarzem specjalizującym się w dermatologii. Szampony lecznicze zawierają wiele substancji czynnych. Prawidłowo dobrane będą pomocne w leczeniu chorób skóry – dobrane nieprawidłowo mogą podrażnić skórę i nawet zaostrzyć objawy choroby. Dlatego przed kąpielą punktem kluczowym są poznanie składu szamponu leczniczego i znajomość najważniejszych substancji czynnych, które dobiera się w zależności od istniejącego problemu. Szampony lecznicze mogą zawierać przykładowo: nadtlenek benzoilu, mleczan etylu, wyciąg z owsa, pantenol, mentol, alantoinę, glicerynę, chlorheksydynę, siarkę, kwas salicylowy, triklosan, mikonazol, jodofory, selen, dziegieć czy biosiarkę.

Szampony z nadtlenkiem benzoilu stosuje się w przypadku głębokich ropnych zapaleń skóry i nużycy, jednak po zastosowaniu ich na skórę atopową (alergiczną) można wywołać silne podrażnienie. W atopowym zapaleniu skóry stosuje się szampony o działaniu przeciwświądowym i nawilżającym, zawierające na przykład wyciąg z owsa, alantoinę i glicerynę. W przypadku łojotoków najskuteczniejsze są szampony zawierające siarkę i kwas salicylowy. Jednak substancją najczęściej stosowaną obecnie w szamponach weterynaryjnych jest chlorheksydyna. Jest ona za-

stosowanych w leczeniu powierzchniowych ropnych zapaleń skóry oraz zakażeń drożdżakami *Malassezia*.

Co to jest chlorheksydyna?

Chlorheksydyna jest organicznym związkem chemicznym, syntetycznym antyseptykiem. Stosowana w postaci glukonianu lub octanu działa silnie na bakterie Gram-dodatnie, natomiast słabiej na Gram-ujemne. W medycynie ludzkiej jest używana głównie jako środek odkażający skórę, błony śluzowe, rany oraz narzędzia chirurgiczne. Jej działanie przeciwbakteryjne (bakteriostatyczne i bakteriobójcze) polega na uszkodzeniu błony komórkowej bakterii prowadzące do zwiększenia jej przepuszczalności. Chlorheksydyna 2-4% jest skuteczna przeciwko większości bakterii i drożdżaków (*Malassezia*) obecnych na skórze. Chlorheksydyna ma działanie synergistyczne z mikonazolem. Ma bardzo niewielką toksyczność i jest bardzo bezpieczna w stosowaniu.

Kiedy zastosować szampon zawierający chlorheksydynę?

Szampony zawierające chlorheksydynę mają bardzo wiele zastosowań. Kąpiele w szamponach z 3-proc. chlorheksydyną są zalecane w przypadku większości bakteryjnych chorób skóry. Można je stosować w powierzchniowych, powierzchniowych i głębokich ropnych zapaleniach skóry. Są również bardzo skuteczne w leczeniu zakażeń drożdżakowych na tle *Malassezia*. Są bezpieczne w stosowaniu u psów cierpiących na choroby alergiczne, np. atopowe zapalenie skóry. Ropne zapalenia skóry mogą być powikłaniami wszystkich innych chorób skóry – chorób pasożytniczych, alergii, endokrynopatii czy chorób z autoimmunogresji. Szampony z chlorheksydyną powinny być stosowane w profilaktyce tych powikłań.

Jak prawidłowo przeprowadzić kąpiel leczniczą zwierzęcia?

Kąpiele lecznicze różnią się od zwykłych kąpiele pielęgnacyjnych. Przeprowadza się je na chorej skórze, a szampony zawierają substancje lecznicze, które powinny być prawidłowo dobrane do stanu skóry i włosa. Kąpie-

le w szamponach leczniczych powinny być przeprowadzone wg określonych standardów przez odpowiednio przeszkolony personel. Kąpiel powinna być przeprowadzona dwukrotnie. Pierwsza kąpiel usuwa zabrudzenia, martwy naskórek oraz łuski i strupy. Druga ma już działanie lecznicze.

Kąpiel powinna być przeprowadzona w ciepłej bieżącej wodzie. Pies powinien być dokładnie zmoczony. Następnie nakładamy i spieniamy szampon na całej powierzchni skóry. Szampon powinien pozostać na skórze przez kilka minut, by substancje czynne dotarły do skóry i włosów. Czas oddziaływania szamponu zależy od substancji czynnych w nim zawartych. Przeważnie w przypadku większości substancji (w tym również chlorheksydyny) wynosi on około 10 minut. Po 10 minutach należy dokładnie spłukać szampon, wytrzeć psa ręcznikiem i wysuszyć na wolnym powietrzu. Psów z chorobami skóry nie należy suszyć suszarką, gdyż może to zbyt przesuszyć skórę, nasilić świąd i zmiany skórne.

Badanie kliniczne tolerancji i skuteczności szamponu zawierającego 3-proc. chlorheksydynę

W Lubelskiej Poliklinice Weterynaryjnej zostało przeprowadzone badanie oceniające tolerancję i skuteczność terapeutyczną szamponu zawierającego 3-proc. chlorheksydynę. Do badania wybrano 40 psów różnych ras, w różnym wieku, cierpiących na atopowe zapalenie skóry, u których jako powikłania występowały miejscowe lub uogólnione, powierzchniowe, ropne zapalenia skóry. W badaniu wzięło udział 14 samców i 26 samic w wieku od 1 roku do 12 lat. Średni wiek zwierząt wynosił 3,8 lat. Psy należały do różnych ras: 8 mieszańców, 6 owczarków niemieckich, 4 west highland teriery, 4 jamniki, 4 labradory, 2 bokserzy, 2 beagle, 2 shih tzu, 2 maltańczyki, 2 jack russel teriery, 2 american staffordshire teriery oraz 2 shar-pei'e.

Zakwalifikowane do badania psy były leczone z zastosowaniem szamponu z 3-proc. chlorheksydyną. Czas badania wynosił 28 dni (cztery tygo-

dnie). Kąpiele przeprowadzano trzy razy w pierwszym tygodniu, dwa razy w drugim i trzecim tygodniu oraz raz w czwartym tygodniu. W pierwszych trzech tygodniach leczenia kąpiele były przeprowadzane w klinice weterynaryjnej przez odpowiednio przeszkolony personel. W ostatnim tygodniu badania ostatnią kąpiel właściciele przeprowadzali w domu po uprzednim przeszkoleniu. Każdy z właścicieli musiał co najmniej raz uczestniczyć w kąpeli przeprowadzanej w klinice. Każda z kąpeli odbywała się w ciepłej wodzie wg ściśle ustalonego schematu, który obejmował: dokładne zmożenie skóry i sierści wodą, nakładanie szamponu, spienianie, masowanie. Następnie szampon z 3-proc. chlorheksydyną pozostawał na skórze (czas oddziaływania) przez 10 minut. Piana była spłukiwana, psy wycierane były jednorazowymi ręcznikami fryzjerskimi i suszone na wolnym powietrzu. Psy były poddane badaniom klinicznym i dermatologicznym w 1., 14. i 28. dniu.

Skuteczność i tolerancję szamponu oceniali również właściciele zwierząt. Każdy właściciel otrzymał formularz dotyczący intensywności świądu na początku badania i drugi formularz dotyczący skuteczności leczenia i tolerancji, który wypełniał na końcu badania.

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują na wysoką skuteczność kliniczną szamponu zawierającego 3-proc. chlorheksydynę stosowanego jako jedyne leczenie w przypadku ropowic powierzchownych u psów. Wszystkie oceniane parametry kliniczne, takie jak: rumień, obecność grudek i krost, świąd, nieprzyjemny zapach i łuszczenie, ulegały stopniowej poprawie zarówno w 14., jak i 28. dniu badania. Wskazaniem ulotkowym do stosowania tego produktu są ropne zapalenia skóry o różnej etiologii. U pacjentów zakwalifikowanych do tego badania nawracające ropowice skóry występowały jako powikłania chorób alergicznych. Zastosowanie szamponu zawierającego 3-proc. chlorheksydynę jest zatem bardzo interesujące,

gdyż pozwala na stosowanie leczenia wyłącznie miejscowego, bez ogólnoustrojowego stosowania antybiotyków. Dzięki tej metodzie leczenia można ograniczyć powstawanie antybiotykoporności bakterii, szczególnie gronkococcus metycyloopornych i wieloopornych. Zmniejszenie łuszczenia i świądu po kąpielach również zasługuje na baczną uwagę, gdyż dzięki temu u psów cierpiących na atopowe zapalenie skóry można stosować obniżone dawki leków immunosupresyjnych lub całkowicie zaprzestać ich stosowania, co pozwoli na uniknięcie silnych działań ubocznych tych leków. Zaobserwowano duże zadowolenie właściciela z zastosowania badanego produktu. Prawie wszyscy potwierdzili zarówno skuteczność, jak i bezpieczeństwo stosowanego szamponu, jest to bardzo ważne w przypadku psów atopowych, których skóra może reagować podrażnieniem na substancje zawarte w preparatach miejscowych. Użytkownicy określili produkt jako łatwy i przyjemny w użyciu. □

reklama ■

dr Seidel

Nauka w trosce o zdrowie zwierząt

zawiera 3% chlorheksydyny

Szampon z chlorheksydyną

do pielęgnacji skóry z bakteryjnymi i grzybiczymi stanami zapalnymi

Laboratorium DermaPharm Sp. z o.o., ul. Człuchowska 12a, 01-100 Warszawa, www.dermapharm.com.pl